

Sekretariatet
Jessica Hådell
Tfn: 063-14 76 76
E-post: jessica.hadell@regionjh.se

2023-03-29

RS/265/2023

Alternativ - stöd till politiska sekreterare

Enligt kommunallagen (2017:725) 4 kap. 33-34 §§ får kommuner och regioner anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet. Politiska sekreterare får inte anställas för längre tid än till utgången av det år då val till fullmäktige ska hållas nästa gång i hela landet.

I Region Jämtland Härjedalen finns särskilda regler för stöd till de politiska sekreterarna (RS/452/2022). Där framgår att det idag finns två olika alternativ för partierna att välja på. Den ena är att stödet för politiska sekreterare betalas ut i sin helhet till partiet som då anställer personen själva. Det andra är att stödet behålls av regionen som då också anställer den eller de politiska sekreterarna som partiet utsett. Ett anställningsavtal reglerar anställningen och skrivs under av regionstabschef, gruppleddare för partiet samt den anställde.

Det finns ett behov av att se över befintligt regelverk då det finns en otydlighet gällande bland annat arbetsmiljöansvar och arbetsledning. I de fall de politiska sekreterarna anställs av regionen vilar arbetsmiljöansvaret på regionstyrelsen och delegeras till en tjänsteperson inom regionstaben, medan arbetsledning sker av det politiska partiet. I det här fallet är det lätt att det uppstår svårigheter både för den politiske sekreteraren och för dennes chef i tjänsteorganisationen på grund av "gränslandet" mellan politiker och tjänsteperson. Det är också otydligt vad som förväntas av en politisk sekreterare. Som det ser ut idag kan en person vara både gruppleddare, politisk sekreterare samt ordförande i nämnd eller styrelse. Det är också oklart var i organisationen de politiska sekreterarna är placerade, vem har arbetsmiljöansvaret, vem är arbetsledare och hur processen för eventuell uppsägning ser ut.

Utifrån beskrivningen ovan initierade fullmäktiges presidium på sitt möte den 30 januari 2023 ett uppdrag till regiondirektören att se över reglerna. Arbetet med översynen har påbörjats. Syftet med denna rapport är att kort redogöra för- och nackdelar med de alternativ som finns idag samt redovisas exempel från andra regioner och kommuner.

Slutsats och förslag

Utifrån omvärldsbevakning och beskrivning av för- och nackdelar kan det konstateras att respektive alternativ behöver regleras ytterligare för att förtydliga roller och ansvar.

1. Politiska sekreterare anställs av partiet.

Den ekonomiska fördelningsmodellen behöver förändras för att möjliggöra för

mindre partier att anställa politisk sekreterare själva. Arbetsmiljöansvar och arbetsledning åligger partiet.

2. Politiska sekreterare anställs av Region Jämtland Härjedalen.

Arbetsmiljöansvar och arbetsledning måste tydliggöras. Arbetsmiljöansvaret hamnar på regionstyrelsen, men kan det delegeras till exempel gruppleddare eller måste det följa regionens delegation i övrigt? Går inte att avskriva regionstyrelsens ansvar.

Tydliggöra processen för uppsägning. Hur ska den lämnas in och till vem?
Ömsesidig uppsägningstid kan sättas till 1 månad.
Ta fram en uppdragsbeskrivning.

Fördelar och nackdelar med respektive alternativ som finns idag

1. Politiska sekreterare anställs endast via partiet.

Fördelar:

- Det blir tydligare vem som ansvarar för arbetsmiljöansvar och arbetsledning.
- Större frihet för partierna att själva välja anställningsform, skapa en attraktiv tjänst och styra tjänsten så som de själva vill.

Nackdelar:

- Dagens ekonomiska fördelningsmodell gör det svårt för de mindre partierna att anställa själva.

2. Politiska sekreterare kan anställas av Region Jämtland Härjedalen.

Fördelar:

- De mindre partierna har större möjlighet till att anställa politisk sekreterare.

Nackdelar:

- Delegering av arbetsmiljöansvar och kontroll av arbetsmiljö blir svår.
- Otydlig roll i organisationen.
- Tjänst som delas mellan flera personer.
- Endast visstidsanställning med särskilda begränsningar är möjligt enligt gällande bestämmelser.

Omvärldsbevakning

Utifrån fullmäktiges uppdrag har en första omvärldsbevakning genomförts. Utifrån den kan konstateras att det finns många olika lösningar. Det har också uppmärksamats att flera andra regioner också sett över sina regelverk kring de politiska sekreterarna. Frågan har

bland annat diskuterats i SKR:s nätverk för regionernas kanslichefer. Nedan redovisas exempel från regioner och kommuner som nyligen antagit reviderade regelverk.

Östersunds kommun

Östersunds kommun genomförde under 2022 en utredning om Förslag till förändringar av arvodesbestämmelser och ersättningsmodell. I Östersunds kommuns riktlinjer för politiska sekreterare framgår följande:

3 Anställningsmyndighet och organisatorisk placering

Det är upp till varje parti att inrätta eventuell tjänst som politisk sekreterare och bestämma anställningsvillkor avseende lön och arbetstid. De politiska sekreterarna anställs formellt av respektive parti.

4 Lön och anställningsvillkor

Partiet är fritt att kombinera uppdrag såsom gruppleddare eller annan partiintern funktion med uppdraget som politisk sekreterare. Partiet är arbetsgivare och ansvarar för anställningens omfattning, dess form och förhållande. Politiska sekreterare som valts till förtroendeuppdrag omfattas av de ersättningsbestämmelser som gäller för omfattningen av förtroendeuppdraget.

Arbetsledare för de politiska sekreterarna är respektive partis kommunalråd eller gruppleddare; eller i de fall då en gruppleddare är politisk sekreterare och partiet ej har kommunalråd; Kommunfullmäktiges partigrupp.

Region Sörmland

I Region Sörmlands regler för politiska sekreterare framgår följande:

Politiska sekreterare har sin arbetsplats vid regionkansliet i Nyköping och har rätt till kontor och kontorsutrustning. Politiska sekreterare har rätt till motsvarande anställningsvillkor som gäller för tjänstemän vid regionkansliet, dock ska enligt kommunallagen inte lagen om anställningsskydd (1982:80) tillämpas. Regiondirektören, eller delegerad, har arbetsgivaransvar för politiska sekreterare. Respektive partis gruppleddare ansvarar för arbetsledning av politisk sekreterare.

Region Kalmar

I Region Kalmars riktlinje för politiska sekreterare framgår följande:

1. Arbetsgivare

Region Kalmar län är arbetsgivare för de politiska sekreterarna.

2. Chef och arbetsledare

Ledamot i regionstyrelse (råd) som av sitt parti utsetts till gruppleddare för partigrupp i regionfullmäktige är chef och arbetsledare för sina respektive politiska sekreterare. Arbetsmiljöansvaret för politiska sekreterare har regionstyrelsen. Regionstyrelsens ordförande har enligt delegationsordningen att fördela arbetsmiljöuppgifterna

beträffande dessa. Arbetsmiljöuppgifterna fördelas till ledamot i regionstyrelse (råd) som utsetts till gruppledare i regionfullmäktige av parti. Fördelning av uppgifter sker enligt regionens dokument "Uppgiftsfördelning av arbetsmiljöuppgifter."

Region Värmland

I Region Värmlands Kalmars riktlinje för politiska sekreterare framgår följande:

§ 3 Anställning

Regionstyrelsen är anställningsmyndighet för de politiska sekreterarna. Vid anställning ska Rutin för anställning av politiska sekreterare följas. Allmänna bestämmelser (AB), kollektivavtal om allmänna anställningsvillkor, gäller för de politiska sekreterarna i tillämpliga delar. De paragrafer som reglerar följande punkter gäller dock inte:

- *anställningsform,*
- *arbetstid,*
- *övertid,*
- *obekväm arbetstid,*
- *uppsägningstid, och*
- *turordning- och företrädesrätt.*

Regionråd kan avsluta anställningen i förtid utan skäl och tar även ställning om eventuell arbetsbefrielse under uppsägningstid. Uppsägningstiden för politiska sekreterare i Region Värmland är tre (3) månader och är ömsesidig.

§ 4 Ansvar och arbetsuppgifter samt arbetsmiljöansvar

Regionråd ansvarar för ansvars- och arbetsfördelningen för den politiske sekreteraren och är den som har daglig arbetsledning. Enhetschef för Region Värmlands sekretariat har ett delegerat arbetsmiljöansvar för den politiske sekreteraren.

Region Västernorrland

I Region Västernorrlands riktlinje för politiska sekreterares anställning framgår följande:

2. Anställning

2.1. Anställningsförfarande

Region Västernorrlands regionstyrelse är anställningsmyndighet för politiska sekreterare. Politiska sekreterare anställs organisatoriskt vid enheten för administrativt stöd, Regionledningsförvaltningens kansli.

Anställningsbeslutet delegeras till gruppledare för respektive parti. Beslutet ska meddelas till chef för Enheten administrativt stöd vid Regionledningsförvaltningens kansli. Enhetschefen tillhandahåller därefter ett anställningsavtal som skrivs under av enhetschefen och den politiska sekreteraren.

Anställningsavtalet tas fram av enheten Löneservice, när den politiska sekreteraren registrerats i Region Västernorrlands lönesystem, ett användar-id upprättas också i samband med anställningen. Berörd gruppledare får besked från enhetschef när anställningsavtal är klart och ansvarar då för att den politiska sekreteraren bokar tid för

skapande av passerkort enligt anvisningar.

2.2. Anställningsvillkor och lön

Som nämns ovan gäller inte lagen om anställningsskydd (LAS) för politiska sekreterare.

Allmänna bestämmelser ska dock gälla i tillämpliga delar (se nedan punkt 2.3.).

2.3. Ledighet och förmåner

Detta tillämpas enligt Allmänna bestämmelser (AB) för regionens politiska sekreterare:

- Semesterledighet och semesterersättning*
- Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA)*
- Avtalsgruppsförsäkring (AGS)*
- Grupplivförsäkring (TGL)*
- Föräldraledighet*
- Sjukledighet*
- Pensionsförmåner enligt gällande pensionsavtal för regionanställda*

De politiska sekreterarna har i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift möjlighet att beställa terminalglasögon. De har även möjlighet att en gång i veckan utnyttja en hälso- eller motionstimme (friskvårdstimme). För de politiska sekreterarna råder samma förutsättningar beträffande företagshälsovård som för övriga medarbetare inom regionen.

2.4. Arbetsmiljö- och personalansvar

Politiska sekreterare omfattas inte av regionens ordinarie arbetsmiljöundersökningar.

Arbetsmiljöansvaret för politiska sekreterare åvilar regionstyrelsen